

Ügyiratszám: 3592-9/2013.

Ügyintéző: személyes adat

Tárgy: gyűlöletkeltésre és kirekesztésre alkalmas médiatartalmak közzétételét tiltó törvényi rendelkezés megsértése

Melléklet: a hatósági eljárás tárgyát képező sajtótermékek másolata

A NEMZETI MÉDIA-ÉS HÍRKÖZLÉSI HATÓSÁG

MÉDIATANÁCSÁNAK

802/2013. (V. 8.) számú

HATÁROZATA

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa (a továbbiakban: Médiatanács) a dr. Balsai Szabolcs (1126 Budapest, Beethoven u. 2/B.) által képviselt Magyar Hírlap Kiadói Kft.-vel (1145 Budapest, Thököly út 105-107., továbbiakban: Médiatartalom-szolgáltató) szemben lefolytatott eljárásában megállapította, hogy a Médiatartalom-szolgáltató a Magyar Hírlap elnevezésű nyomtatott sajtó sajtóterméke 2013. január 5-i lapszámában, valamint a Médiatartalom-szolgáltató www.magyarhirlap.hu címen elérhető Magyar Hírlap Online internetes sajtótermékében 2013. január 5-én megjelent „Ki ne legyen?” című médiatartalom közzétételével megsértette a gyűlöletkeltésre és kirekesztésre alkalmas médiatartalmak közzétételét tiltó törvényi rendelkezést, ezért a Médiatartalom-szolgáltatót összesen

250 000 Ft, azaz kétszázötvenezer forint bírsággal sújtja, a jogsértő magatartás tanúsítását megtiltja, valamint az alábbi közlemény közzétételére kötelezi:

„A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa a Magyar Hírlap Kiadói Kft.-vel szemben lefolytatott eljárásában megállapította, hogy a Médiatartalom-szolgáltató a Magyar Hírlap elnevezésű nyomtatott sajtóterméke 2013. január 5-i lapszámában, valamint a Médiatartalom-szolgáltató www.magyarhirlap.hu címen elérhető Magyar Hírlap Online internetes sajtótermékében 2013. január 5-én megjelent Ki ne legyen? című cikk közzétételével megsértette a közösségekkel szembeni gyűlöletkeltésre és a kirekesztésre alkalmas médiatartalmak közzétételét tiltó törvényi rendelkezést.”

A közleményt a Médiatartalom-szolgáltató a jogsértést megvalósító internetes sajtóterméke honlapjának nyitóoldalán úgy köteles közzétenni jelen határozat jogerőre emelkedésétől számított három napon belül, hogy a honlap megnyitáskor a teljes információ olvasható legyen a közzétételtől számított hét napig folyamatosan.

A Médiatartalom-szolgáltató a bírságot jelen határozat közlését követő hét napon belül köteles megfizetni a Médiatanács Magyar Államkincstár által vezetett, 10032000-00295141-00000024 számú számlájára. A fizetési kötelezettség késedelmes teljesítése esetén a Médiatartalom-szolgáltató késedelmi pótlékot köteles fizetni, melynek mértéke minden naptári nap után a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének 1/365 része.

E határozat ellen fellebbezésnek nincs helye. A határozat felülvizsgálata a határozat közlésétől számított harminc napon belül a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz címzett, a Médiatanácshoz három példányban benyújtott keresetlevéllel kérhető. A keresetlevél benyújtásának e határozat végrehajtására halasztó hatálya nincs, a keresetlevélben a keresettel támadott határozat végrehajtásának felfüggesztése a bíróságtól kérhető. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz a keresetet harminc napon belül tárgyalás tartása nélkül bírálja el, a keresetlevélben tárgyalás tartása kérhető.

Indokolás

A Médiatanács bejelentés alapján a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (továbbiakban: Mttv.) 167. § (1) bekezdése alapján hatósági eljárást folytatott le a Médiatartalom-szolgáltató Magyar Hírlap elnevezésű nyomtatott sajtóterméke 2013. január 5-i lapszámában, valamint a Médiatartalom-szolgáltató www.magyarhirlap.hu címen elérhető Magyar Hírlap Online internetes sajtótermékében 2013. január 5-én megjelent „Ki ne legyen?” című, Bayer Zsolt által jegyzett írás közzétételével kapcsolatban.

A médiaigazgatásra vonatkozó szabály megsértésére hivatkozással jelen hatósági eljárás megindítását kezdeményező bejelentő (a továbbiakban: Bejelentő) álláspontja szerint a cikk *„kijelentései, hangvétele és tartalma alkalmas volt a hazai roma kisebbség megsértésére, kirekesztésére, a velük szemben a társadalomban élő gyűlölet és indulatok fokozására.”* A Bejelentő előadta, hogy a cikk írója és a véleményét közreadó sajtótermék az írásban megemlített bűncselekmény sértettjei hozzátartozóinak azon kérését sem tartotta tiszteletben, miszerint *„e bűnesetet senki se használja gyűlöletkeltésre, politikai célokra”*.

A Bejelentő szerint a médiatartalom közzétételével a Médiatartalom-szolgáltató megsértette a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 17. § (1) és (2) bekezdését.

A Bejelentő álláspontja szerint *„abban a társadalmi közegben, ahol az utóbbi időben sorozatosan történtek és történnek gyűlölet motiválta, rasszista indíttatású bűncselekmények, megengedhetetlen egy ilyen jellegű cikk közreadása.”* Kifejtette, hogy *„mint ismeretes hazánkban a romákkal szembeni előítéletesség évtizedek óta jelen van, Magyarországon a többségi társadalomban a cigányság messze a legelutasítottabb kisebbségi csoport. A romákkal szemben élő előítéletek és gyűlölet nem csak a minden szinten megjelenő diszkriminációban ölt testet, de az utóbbi időben több esetben faji alapú gyilkossághoz és más etnikai motivációjú erőszakos cselekedetekhez vezetett. Sajnálatos, hogy a magyarországi média többnyire a cigányságról a társadalomban élő sztereotip elképzeléseknek megfelelően, azokat visszaigazolván számol be a romákkal kapcsolatos eseményekről, hogy azok elmélyítsék a már meglévő indulatokat és ellenérzéseket.”*

A Bejelentő hivatkozott arra, hogy indítványukra a Magyar Újságírók Országos Szövetsége, illetve a Főszerkesztők Fóruma szakmai-etikai állásfoglalást adott ki, melyek a Bejelentő által képviselt jogvédő szervezet álláspontjával megegyeznek. Mindezen állásfoglalások és az írás kapcsán született, azt elítélő sajtóvisszhang ellenére a cikk a sajtótermék internetes felületén továbbra is elérhető.

A fentiek alapján a Bejelentő az Mttv. 167. §-a szerinti hatósági eljárás megindítását, valamint a Médiatartalom-szolgáltató tárgybeli írásának visszavonására irányuló kötelezés kiadását, illetve vele szemben bírság kiszabását indítványozta.

Az Mttv. 182. § c) pontja alapján az Smtv. 17. § (1) és (2) bekezdés felügyelete vonatkozásában a Médiatanács rendelkezik hatáskörrel. A hatóság megállapította, hogy az ügyben érintett sajtótermékek nem tartoznak az Mttv. 190-202/A. § szerinti társszabályozás hatálya alá. A Médiatanács a bejelentés tartalma, valamint az érintett médiatartalom vizsgálata alapján

354/2013. (II. 27.) számú végzésével az Smtv. 17. § (1) és (2) bekezdésének vélelmezett megsértése tárgyában hatósági eljárást indított a Médiatartalom-szolgáltatóval szemben.

A végzésben a Médiatanács értesítette a Médiatartalom-szolgáltatót az eljárás megindításáról, egyben tájékoztatta az ügyintézési határidőről és az eljárás során őt megillető jogairól. A Médiatartalom-szolgáltató jogi képviselője útján tett nyilatkozata 2013. március 19-én érkezett meg a Médiatanácshoz.

A Médiatanács a rendelkezésre álló adatok, a médiatartalom tartalma, és a Médiatartalom-szolgáltató nyilatkozata alapján a következő tényállást állapította meg, és azt az alábbiak szerint értékelte.

I. A kifogásolt médiatartalom összefoglalása

Az eljárás tárgyát képező, jelen határozat mellékletét képező írás az alábbi kijelentéseket tartalmazta:

„...A tények pedig ezek: a cigányság jelentős része nem alkalmas az együttélésre. Nem alkalmas arra, hogy emberek között éljen. A cigányság ezen része állat, és állatként viselkedik. Akkor és azzal akar üzekedni, akit és ahol meglát. Ha ellenállásba ütközik, gyilkol. Ott és akkor ürit, ahol és amikor rájön. Ha valamiért ebben akadályoztatva érzi magát, gyilkol. Az kell neki, amit meglát. Ha nem kapja meg azonnal, elveszi és gyilkol. A cigányok ezen része bármiféle emberinek nevezhető kommunikációra képtelen. Leginkább tagolatlan hangok törnek elő állati koponyájából, és az egyetlen, amit ért ebből a nyomorult világból, az az erőszak. Mindeközben a cigányság ezen állattá lett fele az idióta nyugati világ „vívmányait” használja. Nézze meg mindenki, hogyan pózolnak a Facebookon, kezükben fegyverrel, nyakukon félkilós aranyláncsal, pofájukon a „bármikor kicsinállak, te hülye magyar paraszt” kifejezéssel a „megélhetési bűnözők”. Nézzétek meg a Sávoly Gergőt leszúró patkányt és haverjait a Facebookon: látni fogjátok, hogy mindhárom potenciális gyilkos. Eo ipso gyilkos. Nem tolerálni kell és megérteni, hanem megtorolni. És éppen itt követi el a legnagyobb bűnt az idióta nyugati világ polkorrekt része. Pusztá számításból és önérdékből úgy tesz, mintha ezek az állatok bármiféle okból is tolerálhatók, megérthetőek, sőt tisztelhetőek lennének, mintha járna nekik bármiféle megbecsülés és emberi méltóság.”

„...Aztán eljött szilveszter éjszakája, és eljött megint vagy negyven rohadt állat cigány, köztük az a bizonyos Jónás János, és nekilátott ölni. Mert nem tudtak azonnal bemenni hugyozni a budiba, amikor rájuk jött. Mert várniuk kellett volna két percet. Mert... Nincsen mert. Azért, mert nem emberek. Mert kést rántanak nyomban, ha negyvenen is vannak, és szúrnak. Szívre, sokszor egymás után. Uramisten, mennyire elviselhetetlen mindez, mennyire tönkretesz mindent, ami emberi. És mennyire nincs helye itt semmiféle magyarázkodásnak és toleranciának!

És a lényeg még csak nem is ez! A lényeg, az elviselhetetlenség esszenciája még csak ezután következik! Ugyanis a késelők családjai nem magukba fordulnak, nem összetörnek, nem bocsánatot kérnek – hanem megfenyegetik az áldozatokat és azok családtagjait: ha vallomást mernek tenni, akkor még több vér fog folyni. Nos, akkor tegyük fel a kérdést Erdős Virág után szabadon: na most akkor, nagyokosok, mi legyen? Vagy úgy is kérdezzük: ez itt még egy társadalom? Mert ha igen, akkor a rendőrség még ma elviszi a fenyegetőző állatokat. S ha nem, akkor a szigethalmi közösség gondoskodik róla, hogy soha többé ne legyen kedvük fenyegetőzni. Minden más esetben bátran elmondhatjuk magunkról, hogy mi már nem vagyunk emberi társadalom többé.”

„...Az állatok meg ne legyenek. Sehogyan se. Ezt kell megoldani – de azonnal és bárhogyan!”

II. A Médiatartalom-szolgáltató álláspontja a hatósági ügy tárgyában

A Médiatartalom-szolgáltató nyilatkozata 2013. március 18-án érkezett meg a Médiatanácshoz, melyben a Médiatartalom-szolgáltató – jogi képviselője útján – a következőket adta elő:

Álláspontja szerint az eljárás tárgyát képező médiatartalom *„jogszabályi tilalomba nem ütközik.”* Kifejtette, hogy köztudomású tény, hogy az ügyben közösség elleni izgatás miatt tett büntetőfeljelentések kapcsán az ügyészség a nyomozást megtagadta bűncselekmény hiányában. Ezzel kapcsolatban a Médiatartalom-szolgáltató jogi képviselője indítványozta a hatóságnak a Legfőbb Ügyészség megkeresését a nyomozást megszüntető határozat(ok) beszerzése iránt.

A Médiatartalom-szolgáltató nevében eljáró jogi képviselő a nyilatkozathoz csatolta a sérelmezett tartalmú írás szerzőjének, Bayer Zsoltnak a személyes nyilatkozatát, melyben kifejtette, hogy nem állt szándékában a teljes cigányság ellen gyűlöletet kelteni.

A Médiatartalom-szolgáltató kiemelte, hogy a kifogásolt cikk alapját képező, 2012. szeptember napján, Szigethalmon elkövetett bűncselekmény terheltjei nem indítottak becsületsértés miatt pert sem a Médiatartalom-szolgáltatóval, sem a cikk írójával szemben, és személyiségi jogi eljárást sem kezdeményeztek.

A Médiatartalom-szolgáltató nyilatkozatában megemlítette, hogy az országos felháborodást kiváltó bűnesetet az etnikai hovatartozásuk szerint cigány terheltek elvetemült, kirívó tárgyi súlyú bűncselekményként követték el. *„Figyelemmel arra, hogy a fizikai konfliktus kifejezetten egy cigány-nem cigány társaság között robbant ki a nyilvánosságra került információk szerint, nem minősülhet jogsértő tartalmúnak a gyanúsítottak etnikai hovatartozásának megnevezése. Az erőszakos, élet, testi épség ellen irányuló cselekmények nem vitásan nem illeszthetők bele egy normális társadalom értékrendjébe, az ilyen bűncselekmények elkövetőinek negatív minősítése, róluk élesen elmarasztaló vélemény közzétevése jogsértést nem valósít meg, még meghökkentő kifejezések használata esetén sem.”*

A Médiatartalom-szolgáltató nevében eljáró jogi képviselő a nyilatkozatban utalt az Alkotmánybíróság 36/1994. (VI. 24.) sz. határozatára is, melyben az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy *„a véleménynyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalom egyik alapköve, fejlődésének egyik feltétele. A szabad véleménynyilvánításhoz való jog a véleményt annak értékrendjére tekintet nélkül védi.”*

A nyilatkozatban hivatkozott továbbá arra, hogy a kifogásolt írás *„széleskörű megütközést nem okozott, sőt a közvélemény-kutatások szerint a többség részéről pozitív fogadtatásban részesült, az olvasó közönség nem értette félre. Önmagában az a tény, hogy néhány ismert és kevésbé ismert „jogvédő szervezet” a cikkel kapcsolatban tiltakozásának adott hangot, nem igazolja a cikk széleskörű társadalmi elutasíthatóságát, és azt sem, hogy gyűlölet keltésére alkalmas lett volna.”*

A Médiatartalom-szolgáltató nevében eljáró jogi képviselő mindezekre figyelemmel az eljárás megszüntetését indítványozta.

A Médiatanácshoz eljuttatott, az eljárás tárgyát képező médiatartalom szerzőjének személyes nyilatkozata a következőket tartalmazta:

„Az ellenem indult vizsgálattal kapcsolatban a következőket kívánom előadni:

A Magyar Hírlapban január elején megjelent Ki ne legyen? című cikkemben nem szólítottam fel senkit a cigányság kiirtására. Továbbá nem beszéltem arról, hogy a cigányság többsége vagy nagyobb része állat lenne.

A magyar nyelv szabályai szerint valaminek a "jelentős része" illetve "egy jelentős része", ahogy én fogalmaztam, mindenképpen az adott dolog, tárgy, fogalom stb. KISEBBIK részét. KISEBBSÉGÉT jelenti.

Ebben az értelemben írtam a cigányság azon KISEBBIK részéről, amelyik felmondta az együttműködést és az együttélés elemi szabályait a többségi társadalommal. Ezekről az emberekről írtam – igen indulatosan –, hogy állatok és állatként viselkednek.

Az írásomban felsorolt példák és esetek megtörténtek, s a többségi társadalom naponta tapasztalja mindazt, amiről a nevezett cikkben írtam.

Meg kívánom jegyezni továbbá, hogy a cikk megjelenését követően az MTV egyes csatornájának reggeli műsorában egy kriminál-pszichológus beszélgetett Obersovszky Péter műsorvezetővel. Nevezett szakember elmondta, hogy Magyarországon négyféle cigány etnikum él, és közülük döntő többségben az oláh cigánysággal "van probléma", leginkább ők képtelenek beilleszkedni a társadalomba és ők követik el a legtöbb bűncselekményt. A szakértő ezt a cigányságon belüli kisebbséget 10 százalékban határozta meg. Ez a szám megfelel annak a számnak, amit az általam leírt "egy jelentős rész" jelent.

Megjegyezni kívánom továbbá, hogy a "ne legyenek" kitétel nem jelenti azt, hogy nevezetteket ki kell irtani. Ilyet nem írtam és nem gondoltam soha. Ezt a feltételezést a leghatározottabban visszautasítom, és kijelentem, hogy ilyen értelmet csak elfajzott rosszindulattal, illetve politikai célzatossággal lehet az én szövegemnek tulajdonítani. A politikai célzatosság pedig az egész botrány kapcsán nyilvánvaló.

A politikai célzatosság lényege, hogy a Fideszt és személy szerint Orbán Viktor miniszterelnök urat lejárássák. Nem véletlen, hogy a botrány kavarói és hangadói engem kizárólag úgy aposztrofálnak, mint "Orbán Viktor barátja".

Meg kívánom jegyezni azt is, hogy a botrány kavarói és hangadói elszántan védelmezték a következő szöveget:

"A magyar genetikusan alattvaló. (...) A magyar a legsúlyosabb történelmi bűnökért sem érez egy szikrányi lelkiismeret furdalást, hogy mindent másra hárít, hogy mindig másra mutogat, hogy boldogan dagonyázik a diktatúra pocsolójában, röfög és zabálja a moslékot, és nem akar tudni róla, hogy le fogják szűni. Hogy se tanulni, se dolgozni nem tud, és nem akar, csak irigyelni, és ha módja van legyilkolni azt, alti munkával, tanulással, innovációval viszi valamire.

Ma már a második világháború borzalmaíért, a Holocaustért egyedül a magyar a felelős, mert a magyar nép az (a német néppel ellentétben), amelyik se be nem vallotta, meg nem gyóna a bűneit, se töredelmes bűnbánatot nem tanúsított, se meg nem fogadta, hogy soha többé, se bűnbocsánatért nem esdekelt, így nem is kapott feloldozást."

Ebben a szövegben nincs benne, hogy a "magyarok egy jelentős része", ez a szöveg a magyarokról beszél. Erre az ellenem botrányt kavarók azt mondták, hogy ez a szöveg egy "nemzetét féltő értelmiségi szerető aggodalma".

Kérem, hogy figyelmesen olvassák el az én cikkemet. Abban a Megasztár nyertesét, a cigány Oláh Gergőt félttem és védem az emberi mivoltukból kivetkőzött cigányoktól, mert hogy félelmem szerint azok, akik állatként viselkednek, éppen az Oláh Gergő féle cigányoknak ártanak a legtöbbet.

S hétköznapi beszélgetéseink során, de hivatalos értekezésekben is számtalanszor előfordulnak a következő kitételek:

"Szegények márpedig ne legyenek!"

"Hajléktalanok ne legyenek!"

"Ne legyenek többé éhező gyermekek!"

Nos, akik ezeket a mondatokat megfogalmazzák, vajon arra gondolnak, hogy irtsuk ki a szegényeket, a hajléktalanokat és az éhező gyermekeket?

Végezetül szeretném emlékeztetni a Tisztelt Hatóságot arra a tényre, hogy a cigányokra vadászó, a cigányokat és gyermekeiket lesből lelövöldöző gyilkosokat szintúgy a Magyar Hírlap hasábjain neveztem állatoknak. Akkor senki sem tiltakozott, és senki sem kiáltott világbotrányt.

Nyilván az sem véletlen.

Tisztelettel, 2013.03.13."

III. Az Smtv. 17. § (1) bekezdésének megsértése – a közösségekkel szembeni gyűlöletkeltő tartalmak közreadásának tilalma

A) A közösségekkel szembeni „gyűlöletkeltés” tényállásának alkotmányos értelmezése

A közösségekkel szembeni gyűlöletkeltés tilalmát rögzítő Smtv. 17. § (1) bekezdésének a jogsértés elkövetésének időpontjában, 2013. január 5-én hatályos szövege szerint: *„A médiatartalom nem lehet alkalmas valamely nemzet, közösség, nemzeti, etnikai, nyelvi és más kisebbség vagy bármely többség, továbbá valamely egyház vagy vallási csoport elleni gyűlölet keltésére.”*

Magyarország Alaptörvényének negyedik módosítása, amelyet 2013. április 1. napján hirdettek ki, a záró rendelkezések közé, az 5. pontba illesztette be azon rendelkezést, mely szerint az Alaptörvény hatályba lépése (2012. január 1.) előtt meghozott alkotmánybírósági határozatok hatályukat veszítik. Ugyanakkor e rendelkezés nem érinti az ezen határozatok által kifejtett joghatásokat.

Az alkotmánybírósági döntések fennmaradó joghatásával összefüggésben fontos megjegyezni, hogy a korábbi médiaszabályozás (a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény, a továbbiakban: Rttv.) a gyűlöletbeszéd tiltására vonatkozó, az Smtv. 17. §-ához számos ponton hasonlító vagy azzal megegyező rendelkezéseinek [Rttv. 3. § (2)-(3) bekezdés] alkotmányossági vizsgálatát 2007 végén, az 1006/B/2001. sz. határozatában végezte el az Alkotmánybíróság, és abban alkotmányosnak ítélte a szabályozást. A gyűlöletkeltés (és a kirekesztés) Smtv.-beli tilalmának alkotmányossági vizsgálatát pedig a 165/2011. (XII. 20.) AB határozat végezte el. A közösségekkel szembeni gyűlöletkeltés és kirekesztés tilalmára vonatkozó kötelezettség a döntés értelmében nem csak a médiaszolgáltatásokra, hanem a sajtótermékekre nézve is alkotmányosan előírható.

Az Alaptörvény negyedik módosításának eredményeképpen ugyanakkor a korábbi alkotmánybírósági határozatokra közvetlenül hivatkozni a médiahatóság határozataiban sem lehet, a hatósági döntéseknek nem lehet alapja a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat. Ezzel együtt is, a Médiatanács döntéseiben, a vizsgált tényállás jogszerűségének mérlegelésekor természetesen a korábbi alkotmánybírósági döntések indokolását is figyelembe veheti, feltéve, hogy döntéseit nem közvetlenül azokra alapozza.

A Médiatanács leszögezi, hogy az Smtv.-beli „gyűlöletkeltés”, valamint a Btk.-beli „gyűlöltre uszítás” tilalma megítélése szerint azonos tényállásokat határoz meg, azaz a vizsgált tartalom megítélése azonos mérce szerint történik. Ugyanakkor, tekintettel a büntetőjog és a közigazgatási jog eltérő dogmatikai rendjére és felelősségi szabályaira, a jogsértés (bűncselekmény) megállapításának feltételei jelentősen eltérnek. A gyűlöletbeszéd büntetőjogi és a közigazgatási jogi tilalma tehát részben párhuzamosan halad, de ez nem jelenti azt, hogy amely tartalom az egyik jogág szerint jogsértő, az a másik szerint is az lesz, és megfordítva: a jogsértés hiánya az egyik jogágban nem jelenti automatikusan a felelősség alóli mentesülést a másik szabályai alapján.

A „gyűlöletkeltés” jogi fogalmának pontos meghatározása elengedhetetlen jelen ügy eldöntéséhez. Köznyelvi értelemben gyűlöletet az kelt, aki olyan módon teszi közzé véleményét, hogy az másokkal (valamely társadalmi csoporttal, közösséggel) szemben képes az intenzív, elsősorban érzelmi alapú elutasításnál, a pusztá ellenszenvnél vagy kritikánál jóval súlyosabb, negatív vélemény kialakítására, elmélyítésére.

A 30/1992. (V. 26.) számú alkotmánybírósági gyakorlat az indoklás IV. pontjában a Btk. szövegében szereplő „gyűlöltre uszítást” a Btk.-ban szövegszerűen nem szereplő „gyűlöletkeltéssel” azonos értelműnek tekintette. A határozat indokolása kiemeli, hogy *„[a] véleménynyilvánítás és sajtószabadság körében az emberek meghatározott csoportjai elleni gyűlöletkeltés alkotmányos védelemben részesítése feloldhatatlan ellentmondásban lenne az*

Alkotmányban kifejezésre jutó politikai berendezkedéssel és értékrenddel, a demokratikus jogállamiságra, az emberek egyenlőségére, egyenlő méltóságára, valamint a diszkrimináció tilalmára, a lelkiismereti és vallásszabadságra, a nemzeti, etnikai kisebbségek védelmére, elismerésére vonatkozó alkotmányos tételekkel. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaság demokratikus jogállam. A demokrácia fogalma rendkívül összetett. A vizsgált kérdés szempontjából azonban lényeges, hogy tartalmilag jelenti a különbözőséghez való jogot, a kisebbségek védelmét, az erőszakról és az erőszakkal fenyegetésről, mint a konfliktusmegoldás eszközeiről való lemondást. A gyűlöletkeltés a fenti tartalmi jegyek tagadása, az erőszak érzelmi előkészítése.” (Hasonlóképpen azonosnak tekintette a gyűlöletkeltést és a gyűlöletre uszítást az 1006/B/2001. számú, és a 165/2011. (XII. 20.) számú AB határozat is.)

A 30/1992. (V. 26.) AB határozat az „uszítás” értelmezésekor jóváhagyólag idézte az „izgatás”-ra vonatkozó korábbi királyi curiai gyakorlatot. Azaz, a jogalkalmazás szempontjából nem csak a gyűlöletkeltés és a gyűlöletre uszítás, hanem ezek mellett a gyűlöletre izgatás is azonos értelműnek tekinthető. Ezt elfogadva tehát, az „uszítás” és az „izgatás” jogi jelentésének azonosítása elvezet a „gyűlöletkeltés” mércéjének megállapításához is.

A Magyar Nyelv Értelmező Szótára szerint a gyűlölet az egyik legszélsőségebb negatív, nagyfokú ellenséges indulat. Aki pedig uszít, az valamely személy, csoport, szervezet, intézkedés ellen ellenséges magatartásra, ellenséges, kárt okozó tevékenységre biztat, ingerel, lázít.

A királyi Curia a 20. század elején több döntésében is meghatározta az izgatás fogalmát, eszerint: „A törvény eme kifejezése alatt: »izgat« nem valamely kedvezőtlen és sértő véleménynek nyilvánítása, hanem olyan lázongó kifakadások értendők, amelyek alkalmasak arra, hogy az emberek nagyobb tömegében a szenvedélyeket oly magas fokra lobbantsák, amelyből gyűlölet keletkezvén, a társadalmi rend és béke megzavarására vezethet. (...) Nem izgatás tehát a bírálát, helytelenítés, kifogásolás, sőt még a sértő nyilatkozat sem; izgatásról csak akkor van szó, midőn a kifejezések, megjegyzések stb. nem az értelemhez szólnak, hanem az érzelmi világra akarnak hatni, s szenvedélyek, ellenséges indulatok felkeltésére alkalmasak. Az izgatás fogalmát illetően egyébként teljesen közömbös, hogy az állított tények valók-e vagy sem; a lényeges az, hogy bár való vagy valótlan adatoknak csoportosítása a gyűlölet felkeltésére alkalmas legyen (...).”

A vizsgált tartalom tehát (a Curia Csemegi-kódexre épülő gyakorlata szerint) „gyűlöletre izgat”, (a Btk. szempontjából) „gyűlöletre uszít”, és (az Smtv. szempontjából) „gyűlöletet kelt” akkor, ha a közlő véleménye alkalmas az adott közösséggel szembeni gyűlölet – nagyfokú ellenséges indulat – felkeltésére. A közigazgatási jogsértés megvalósulásához nem szükséges sem az, hogy a közönségben (a tartalom befogadóiiban) a gyűlölet ténylegesen kialakuljon, és az sem, hogy abból az érintett közösséggel szembeni erőszakos cselekmények bármilyen veszélye következzen.

Az Smtv. 17. § (1) bekezdése szerint már önmagában annak a médiatartalomnak a közzététele is jogsértő, amely gyűlöletkeltésre – a fentiekben idézett fogalmi meghatározások szerint az ellenséges érzelmek felkeltésére – alkalmas. Nem tényállási elem tehát, hogy a gyűlölet érzete a közönségben valóban kialakuljon, és ebből következően még kevésbé az, hogy a megtámadott közösséget tényleges – fizikai – sérelem vagy fenyegetés érje. Az adott médiatartalmat minden esetben annak tartalmi, kontextuális értelmezése alapján kell megítélni. A hatóságnak döntése meghozatalakor azonban nem feladata az adott társadalmi, közéleti viszonyok és események mint kívülálló körülmények fényében vizsgálni – és értékelni – az adott tartalmat, hanem mindössze annak önmagában gyűlöletkeltésre való alkalmasságáról dönthet.

A Médiatartalom-szolgáltató azon észrevételével kapcsolatban, miszerint köztudomású tény, hogy az ügyben közösség elleni izgatás miatt tett büntetőfeljelentések kapcsán az ügyészség a feljelentést bűncselekmény hiányában elutasította, a Médiatanács rögzíti, hogy közigazgatási jogalkalmazó szervként eljárása során az ügyészség által hozott határozat nem köti.

A Médiatanács megállapítja, hogy a büntetőjogi és a médiaszabályozásbeli tényállás azonos mérce szerinti megítélése kizárólag a (büntető- vagy közigazgatási) eljárásokban vizsgált tartalom megítélésére vonatkozik, nem pedig a jogellenesség megállapítására. A két jogág felelősségi rendszere ugyanis alapvetően eltér. A büntetőjoggal ellentétben (ahol a törvény a felelősségre vonás akadályainak különálló rendszerét deklarálja) a médiaszabályozásban általánosan jellemző a – szinte teljesen – objektív felelősség, azaz a médiatartalom-szolgáltató csak igen szűk körben mentheti ki magát a felelősség alól. A közigazgatási eljárásban az Smtv. 17. § vonatkozásában az ügyfél minden esetben a médiatartalom-szolgáltató lesz, nem pedig a vizsgált tartalom szerzője. Hasonlóképpen, a két jogág szankciórendszere is eltér egymástól. Ugyanakkor nincs annak alkotmányos akadálya, hogy egyazon tényállást egymástól függetlenül, potenciálisan két, vagy akár több jogág, jogterület szabályai szerint megítéljen az erre hatáskörrel rendelkező hatóság vagy bíróság.

A két jogág eltérő – általánosan érvényesülő – sajátosságain túl rögzíteni kell azt is, hogy a médiahatóság eljárása során a jogsértés megállapításához a jogalkalmazó hatóságnak sajátos mérlegelési szempontokat is azonosítania kell (míg a büntetőjog mérlegelési szempontjai ezekről eltérőek lehetnek).

A „közösség elleni izgatás” bűncselekménye a Btk.-ban a „közrend elleni bűncselekmények” között helyezkedik el, a védett jogi tárgy itt tehát a közrend (köznyugalom), illetve azon keresztül az izgatás által veszélybe kerülő egyéni jogok (emberi méltóság, élet, testi épség). Ezzel szemben a médiaszabályozás nem a közrendet, illetve a sértett közösség tagjainak egyéni jogait védi, hanem elsősorban a demokratikus nyilvánosságot, valamint azon keresztül a megtámadott közösségeket.

A demokratikus nyilvánosság keretei közé sok olyan vélemény is belefér, amely sokak számára nem elfogadható, vagyis a vélemény- és sajtószabadság kiterjed a sértő, akár szélsőséges álláspontok közzétételének lehetőségére is. Ízlés vagy egyéni sérelemérzet alapján alapjog korlátozására nincs lehetőség. A szélsőséges vagy sértő véleményekkel szembeni tolerancia a demokratikus vita hatékonyabbá tételében segédkezhet. A sajtószabadság korlátozásának nem lehet indoka a szélsőséges vélemények elutasítása, hanem csak más, a sajtószabadsággal szembeni védelemre is érdemes alapvető jog vagy alkotmányos érték (Alaptörvény, I. cikk (3) bekezdés) megóvásának szándéka vezethet a jogsértés megállapítására. A szólás- vagy sajtószabadság gyakorlása nem teszi megengedetté a gyűlöletkeltő vélemények közzétételét, azaz a védelem ezen álláspontokra nem terjed ki, ezek a vélemények alkotmányos módon kizárhatók a demokratikus nyilvánosságból.

A médiaszabályozás rendelkezései, amelyek a sajtószabadság egyik lehetséges korlátját képezik, nem elsősorban mások – a médiatartalmakban szereplő egyének vagy közösségek – jogait védik; e célra rendelkezésre áll például a büntető- és a polgári jogi szabályozás. A médiahatósági eljárás a megtámadott közösség képviselőinek, tagjainak akaratától függetlenül elindulhat, és ez nem képezi azok önrendelkezési jogának korlátját, arra tekintettel, hogy a szabályozás elsődleges célja a demokratikus nyilvánosság védelme. A médiaszabályozás vonatkozó rendelkezései elsősorban azt célozzák, hogy a közönség (a médiatartalmak befogadói) számára olyan nyilvánosság álljon rendelkezésre, amely tiszteletben tartja az emberek, közösségek egyenlőségét, egyenlő emberi méltóságát, mindamelllett, hogy bizonyos mértékben – a sajtószabadság gyakorlása által – lehetővé teszi, megengedi az ezekben való sérelem okozását. Az Smtv. 17. §-a által tehát – közvetett módon – a megtámadott közösségek, illetve azok tagjai is védelemben részesülnek.

Az Smtv. 17. §-a a demokratikus közvélemény (nyilvánosság) számára előírt tilalmakon keresztül a polgárok szabad tájékoztatáshoz fűződő jogait (Alaptörvény, IX. cikk, (2) bekezdés) is védi, azáltal, hogy bizonyos mértékű korlátokat határoz meg a közösségek ellen megfogalmazott vélemények vonatkozásában. Az ily módon közvetve védelemben részesített közösségek tagjai ugyanis nagyobb eséllyel vesznek részt a demokratikus nyilvánosságban, bátrabban fejezhetik ki véleményüket, hiszen a velük szembeni gyűlöletkeltő hangok korlátozásra kerülhetnek. Ennek következtében pedig végeredményben a teljes közvélemény sokszínűbbé válhat, azon keresztül

pedig – a társadalom valamennyi tagja vonatkozásában – a szabad tájékoztatáshoz való jog, a nyilvánosságban megjelenő vélemények sokszínűségéhez fűződő érdek is hatékonyabban érvényesülhet.

Az egyensúlyt a sajtószabadság és a közösségek egyenlősége, egyenlő méltósága között a jogalkalmazásnak kell meghatároznia, figyelemmel az Alaptörvény IX. cikkének (4) bekezdésére is („A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére”).

B) A „gyűlöletkeltés” mércéjének alkalmazása az ügy konkrét tényállására

Előjáróban megállapítható, hogy a vizsgált médiatartalom (interneten, illetve nyomtatásban megjelenő újságcikk) egy olyan bűncselekménnyel kapcsolatban született meg, amely a teljes demokratikus nyilvánosságban érdeklődésre tartott számot. Az ilyen, közügyekre vonatkozó tartalmak vizsgálatakor a Médiatanács álláspontja szerint – egymással versengő jogok és érdekek esetében – a vélelem a sajtószabadság elsőbbsége mellett szól, és a közéleti vita korlátozásához nyomós társadalmi szükséglet (jelen esetben a demokratikus nyilvánosság védelme a gyűlöletkeltés tilalma által) kell, a korlátozásnak (alkalmazott szankciónak) pedig – ha alkalmazásra kerül – a jogsértéssel arányosnak kell lennie.

A 2011. január 1. napján hatályba lépett szabályozás a gyűlöletbeszéd tilalmára vonatkozó rendelkezéseit kiterjesztette a (nyomtatott és internetes) sajtótermékekre is. A Médiatanács több döntést hozott már sajtótermékek vonatkozásában, azonban e döntésekben a médiatartalmak közzétételének e sajátos jellegéből adódó speciális szempontok nem kerültek meghatározásra. Erre már csak azért sem kerülhetett sor, mert a hatóság által vizsgált, a gyűlöletkeltés sajtótermékekben történő megvalósulásának kérdését felvető ügyek kapcsán jogsértés megállapítására 2013. év elejéig nem került sor [ld. 1959/2012. (XI. 7.), 1726/2012. (IX. 26.) és 1101/2012. (VI. 13.) sz. médiatanácsi határozatok]. Azonban elvi alappal – törvényi differenciálás hiányában, valamint a 165/2011. (XII. 20.) AB határozatban foglaltaknak megfelelően – kijelenthető, hogy a sajtótermékek és a médiaszolgáltatások tekintetében, az Smtv. 17. § vonatkozásában azonos mércét kell alkalmazni. Ugyanakkor, az alkalmazott jogkövetkezmény – többek között – a jogsértő tartalom jellegétől, a közzététel körülményeitől, a közönség számától is függ.

A Médiatartalom-szolgáltató nyilatkozataival összefüggésben a Médiatanács előjáróban hangsúlyozza továbbá, hogy a jogsértés megítélése szempontjából – tekintettel arra, hogy a Médiatanács a médiaigazgatásra vonatkozó szabályozás vonatkozásában rendelkezik ellenőrzési és felügyeleti hatáskörrel – irreleváns, hogy a kifogásolt cikk alapját képező bűncselekmény terheltjei nem indítottak becsületsértés miatt pert sem a Médiatartalom-szolgáltatóval, sem a cikk írójával szemben, és személyiségi jogi eljárást sem kezdeményeztek.

A jelen eljárás tárgyát képező médiatartalom által felrajzolt kép szerint a cigányság „jelentős része” bűnözésre hajlamos, kriminalizálódott, a társadalmi együttélés normáit elvető, Magyarország törvényeit rutinszerűen sértő, emberhez nem méltó viselkedést produkáló csoportként került bemutatásra. A vizsgált újságcikk szavai szerint: „...A tények pedig ezek: a cigányság jelentős része nem alkalmas az együttélésre. Nem alkalmas arra, hogy emberek között éljen.”

A Médiatanács álláspontja szerint egy adott társadalmi közösség „jelentős részére” való utalás olyan általánosítást tartalmaz, amely képes arra, hogy a közösség egészére „visszahasson”. Nem konkrét, a közösséghez tartozó személyekről szolt ugyanis az írás, illetve nem csupán a cikk apropójául szolgáló bűncselekmény elkövetőit bírálta erőteljes hangnemben, hanem a közösség „jelentős részéről” szolt, ami akkor is alkalmas az általánosításra, ha a „jelentős rész” nem jelent szükségszerűen „többséget”, illetve akár az adott közösség tagjainak – az összlétszámhoz viszonyítva, az egészhez képest akár jelentős mértékben – kisebb hányadára is vonatkozhat.

A cikk szerzőjének azon megjegyzése, mely szerint az írás megjelenését követően a Magyar Televízió Nonprofit Zrt. műsorában a téma kapcsán műsorba szerkesztett, szakértővel folytatott beszélgetésben elhangzott, hogy „Magyarországon négyféle cigány etnikum él, és közülük döntő többségben az oláh cigánysággal »van probléma«, leginkább ők képtelenek beilleszkedni a társadalomba és ők követik el a legtöbb bűncselekményt”, jelen jogsértés megítélése szempontjából irreleváns. Éppen a véleménynyilvánítás szabadságából adódik, hogy valamely etnikai kisebbség és a bűnelkövetés kapcsolatáról, összefüggéseiről szóló álláspont is korlátozás nélkül megjelenhet bármely médiatartalomban, amennyiben az nem hordoz gyűlöletkeltésre alkalmas tartalmat.

A Médiatanács gyakorlata szerint a közösségekkel szembeni általánosítás a gyűlöletkeltés megállapításának egyik feltétele, ugyanis ha az adott médiatartalom csak a közösség valamely tagjára, tagjaira vonatkozik, úgy nem lehet alkalmas a közösség egészével szembeni gyűlölet felkeltésére [ld. ezzel egybevetően a jogsértés megállapításával zárult eljárásokban született határozatokat: 828/2011. (VI. 22.) számú, 1153/2011. (IX. 1.) számú médiatanácsi határozat, valamint a jogsértést megállapítását – illetve hatósági eljárás megindítását – mellőző határozatokat: 925/2012. (V. 23.) számú és 1640/2012. (IX. 12.) számú médiatanácsi határozat]. Ellenben, a jelen ügyben vizsgált cikk olyan általánosítást tartalmazott, amely ugyan nem a roma közösség egészére vonatkozott, de jelentős mértékben meghaladja a cikkben említett bűncselekmény vélelmezett elkövetői körét is.

Nem vitás, hogy a „cigányság jelentős része” vonatkozásában állítani valamit jóval túllép a cikk szerint kb. 40 fős elkövetői körön. Mivel pedig konkrétan nem azonosítható, hogy a cikk szerzője a roma közösség mely tagjaira vonatkoztatta állításait, az olvasó azt óhatatlanul a közösség olyan tagjaival is összekapcsolhatta, akik sem jelen esetben, sem máskor nem követtek el ehhez hasonló, súlyos bűncselekményt.

A cikkben kifejezett vélemény súlya (például: „Nem tolerálni kell és megérteni, hanem megtorolni. És éppen itt követi el a legnagyobb bűnt az idióta nyugati világ polkorrekt része. Pusztaszámitásból és önérdemből úgy tesz, mintha ezek az állatok bármiféle okból is tolerálhatók, megérthetők, sőt tisztelhetők lennének, mintha járna nekik bármiféle megbecsülés és emberi méltóság.”) alkalmas volt a közösséggel szembeni gyűlölet felkeltésére, még akkor is, ha valóban nem annak egészére, hanem „csak” jelentős részére vonatkozott. A „jelentős rész” pontosan nem meghatározható mennyiségű embert jelent, de – tekintettel a roma közösség társadalmon belüli számarányára is – mindenképpen sokakra vonatkoztatható. Így a szöveg a gyűlölet olyanokkal szembeni felkeltésére is alkalmas volt, akik nem vettek részt a cikkben említett, vagy ahhoz hasonló más bűncselekmények elkövetésében, sőt potenciálisan bármely roma származású személlyel, illetve a teljes roma közösséggel szembeni gyűlölet felkeltésére is alkalmasnak tekinthető (hiszen az olvasó nem tudja megállapítani, kikre gondolt pontosan a szerző, illetve mely roma származású személy tartozik a szerző által „állatokként” aposztrofált körbe).

A szerző ráadásul a fenti mondataival éppen az értelem ellen szól, és azon általa kívánt „megoldási javaslatot” vázolja fel, amely eredményeképpen a demokratikus jogrend alapjaitól teljesen idegen megoldást választva az elkövetett bűnök „megtorlásra” kerülnek. E mondatban benne rejtőzik az önbíráskodás lehetőségének felvetése, amely aztán még inkább kiolvasható a későbbiekben szereplő azon gondolatmenetből, miszerint: „Mert ha igen, akkor a rendőrség még ma elviszi a fenyegetőző állatokat. S ha nem, akkor a szigetalmi közösség gondoskodik róla, hogy soha többé ne legyen kedvük fenyegetőzni. Minden más esetben bátran elmondhatjuk magunkról, hogy mi már nem vagyunk emberi társadalom többé.”

Ezzel gyakorlatilag legitimálja az önbíráskodást mint lehetséges eszközt a társadalmi problémák megoldására, a rendőrség azonnali közbelépésének hiányában alkalmazandó megoldásként. Az idézett utolsó mondat ösztönzi is az olvasót az előzőekben felvetett jogon kívüli „lehetőségre”, amikor az „emberi társadalom” megszűnését vetíti előre az erőszakos konfliktusmegoldás elmaradásának esetére.

A cikk által közvetített üzenet a Médiatanács álláspontja szerint elérte a jogsértés szintjét, hiszen – magában hordozva a roma kisebbséggel szembeni érzelmek felkorbácsolásának lehetőségét, illetve veszélyét – alkalmas volt nem csak a cigányság „jelentős részével”, de akár a teljes közösséggel szembeni gyűlölet felkeltésére.

A szerző azon megjegyzésének, miszerint a „*botrány kavarói*” az író által idézett szöveget „*elszántan védelmezték*”, jelen jogsértés megítélése szempontjából nincs relevanciája, mivel az egy más tartalmú és mondanivalójú szövegre vonatkozott.

A Médiatanács álláspontja szerint ugyanakkor a bűncselekmény (vélt) elkövetőinek származására történő utalás önmagában még nem lett volna alkalmas a közösséggel szembeni gyűlölet felkeltésére. Az a tényállítás, miszerint az újságcikkben említett bűncselekményeket roma származású személyek követték el, nem minősül gyűlöletkeltőnek.

Lehet vitatni azt, hogy egy adott élethelyzetben, egy konkrét médiatartalomban – büntetőjogi vagy polgári jogi szempontból – jogszerű-e, illetve az újságírói hivatás szemszögéből indokolt-e, etikus-e említést tenni az elkövető(k) származásáról, de a hatóság megítélése szerint ez a vita nem releváns az Smtv. alkalmazása szempontjából, mert általánosító jelleg nélkül az sem a közösség egészére, sem pedig annak „jelentős részére” nem vonatkozik, így az efféle tartalom sem a közösségekkel szembeni gyűlöletkeltésre vagy kirekesztésre (17. §), sem pedig az emberi méltóság megsértésére (14. §) nem alkalmas.

Amikor az egyes bűncselekmények elkövetőinek származását a médiatartalom-szolgáltatók az egyes tartalmaikban megemlítik, felmerül annak gyanúja, hogy ez – még a „bűnözői életmódnak”, vagy a „bűnözésre való hajlamnak” az érintett közösség egészére való vonatkoztatása nélkül is – alkalmas az általánosításra, a sztereotípiák erősítésére, és így jogsértő.

A Médiatanács megítélése szerint azonban egészen más a tartalma annak az állításnak, miszerint „egyes, roma származású emberek bűncselekményeket követtek el”, illetve annak, hogy „a romák bűnözők”. Utóbbival kapcsolatosan egyértelműen felmerül, hogy a médiaigazgatási szabályok szerint emberi méltóságot sértő, illetve akár a gyűlöletkeltésre is alkalmas megbélyegzés lehet. Nem kizárt, hogy az elkövetők származásának tényszerű közzététele valamely jogszabály előírásait sérti, de a médiaigazgatási rendelkezések vonatkozásában önmagában nem tekinthető jogszerűtlennek (ld. hasonlóképpen: 109/2011. (I. 12.) számú médiatanácsi végzés).

A kifejtettek alapján megállapítható, hogy a médiatartalomban leírtak alkalmasak voltak az Smtv. 17. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés megsértésére.

A vizsgált médiatartalomban a roma kisebbség jelentős része bűnözésre hajlamos, kriminalizálódott, a társadalmi együttélés normáit elvető, Magyarország törvényeit rutinszerűen sértő csoportként jelent meg, a romák jelentős részét állathoz hasonlította, lealacsonyító jelzőkkel illette, s ez alkalmassá tette a közösséggel szembeni gyűlöletkeltésre a vizsgált médiatartalmat.

E ponton emeli ki a Médiatanács, hogy jelen ügy tényállása alapján az Smtv. 17. § (1) bekezdés szerinti tényállítás kétszer valósult meg, tekintettel arra, hogy a nyomtatott, valamint az internetes sajtótermékben, azaz két különböző médiatartalom-szolgáltatásban való közzététel két, önálló jogsértésnek minősül.

IV. Az Smtv. 17. § (2) bekezdésének megsértése – a kirekesztő tartalmak közreadásának tilalma

A hatósági eljárás megindítása során felmerült az Smtv. 17. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés sérelme is. A kérdéses bekezdés 2013. január 5-én hatályos szövege szerint: „A médiatartalom nem lehet alkalmas valamely nemzet, közösség, nemzeti, etnikai, nyelvi és más kisebbség vagy bármely többség, továbbá valamely egyház vagy vallási csoport kirekesztésére.”

Kirekesztő tartalmat azon üzenet hordoz, amely egy adott közösség elszigeteltségét, a társadalom egyéb rétegeitől való idegenségét, különállóságát igyekszik elérni, vagy amellett érvel. Mindez megvalósulhat egy adott médiatartalom által annak eredményeképpen, hogy a célzott réteggel kapcsolatosan esetlegesen meglévő sztereotip gondolatok, vélemények felerősítésére válik alkalmassá, avagy erre irányul.

Akkor minősülhet továbbá egy tartalom kirekesztőnek, amennyiben annak kinyilvánítója arra törekszik, hogy az adott közösség tagjait valamilyen módon megakadályozza abban, hogy alkotmányos jogait érvényesíthessék, illetőleg ezt számukra megnehezítse, úgy, hogy a közzétett vélemény nem minősül gyűlöletkeltésre alkalmasnak. Az ilyen szándék végső soron az adott közösség tagjainak a mindenki mással egyenlő mértékben megillető méltósághoz való jog érvényesülését, érvényesíthetőségét ássa alá.

Az eljárás tárgyát képező műsorszám tartalmi vizsgálata alapján megállapítható, hogy az a gyűlöletkeltés mellett a közösségek kirekesztésének tilalmát előíró törvényi rendelkezést is megsértette. A cikk ugyanis alkalmas volt arra, hogy nem kizárólag a bűncselekménnyel érintett személyek közösségével vagy a cigányság „jelentős részével”, de a kisebbség valamennyi tagjával szembeni előítéletek kialakítását eredményezze, mivel nem kizárólagosan a cikk tárgyául szolgáló bűncselekmény feltételezett elkövetői ellen irányult.

A fentieket erősíti meg a médiatartalomban olvasható azon gondolat, amely szerint „(...) a cigányság jelentős része nem alkalmas az együttélésre. Nem alkalmas arra, hogy emberek között éljen.” Jóllehet, a cikk e helyütt az érintett kisebbség „jelentős részéről” megfogalmazott véleményeket tartalmaz, ugyanakkor az írás összességében – a korábbiakban is kifejtettek szerint – az általánosításoknak köszönhetően alkalmas volt arra, hogy az egész közösségre „visszahasson”, hiszen az olvasó nem képes annak felmérésére, hogy az adott közösségnek pontosan mely tagja „nem alkalmas az együttélésre”, így potenciálisan bármely tagjára vonatkoztathatta az idézett szövegrészt.

E ponton emeli ki a Médiatanács, hogy jelen ügy tényállása alapján az Smtv. 17. § (2) bekezdés szerinti tényállás kétszer valósult meg, tekintettel arra, hogy a nyomtatott, valamint az internetes sajtótermékben, azaz két különböző médiatartalom-szolgáltatásban való közzététel két, önálló jogsértésnek minősül.

V. Összegzés

A kifejtettek alapján megállapítható, hogy az eljárás tárgyát képező médiatartalom alkalmas volt a roma kisebbséggel szembeni gyűlölet felkeltésére és a többségi társadalomból való kirekesztésükre, vagyis a Médiatartalom-szolgáltató megsértette az Smtv. 17. § (1)-(2) bekezdéseiben foglaltakat.

VI. A jogkövetkezmény megállapítása

A Médiatanács a Médiatartalom-szolgáltató vonatkozásában jelen határozat meghozataláig nem állapította meg az Smtv. 17. § (1)-(2) bekezdéseinek megsértését.

A gyűlöletkeltő megnyilatkozások alkalmasak arra, hogy a társadalmi rend és béke fenntartásában zavart okozzanak. E szempont mérlegelését követően megállapítható, hogy az Smtv. 17. § (1)-(2) bekezdéseiben foglaltakat sértő tartalmak közzététele súlyos jogsértéseknek minősülnek. A jogsértések súlya így kizárja az Mttv. 186. § (1) bekezdésében megszabott felhívás jogkövetkezmény alkalmazásának lehetőségét.

Az Mttv. 187. § (2) bekezdése alapján a hatóság mind a szankció kiszabásának megítélésénél, mind a mértékének megállapításánál mérlegelési jogkörrel rendelkezik.

A jelen határozatban a jogsértés miatt alkalmazott jogkövetkezmény alapját, kereteit az Mttv. 187. § (2) bekezdés és a (3) bekezdés bc) és bf) alpontja, valamint a (3) bekezdés c) pontja képezi:

„187. § (2) A Médiatanács és a Hivatal a jogkövetkezményt - a jogsértés jellegétől függően - a jogsértés súlyára, a jogsértés ismételtségére, folyamatosságára, időtartamára, a jogsértéssel elért vagyoni előnyre, valamint a jogsértéssel okozott érdeksérelemre, az érdeksérelemet szenvedett és veszélyeztetett személyek számára, illetve a jogsértéssel okozott kárra és a jogsértés piacra gyakorolt hatására, továbbá az egyedi ügyben értékelhető egyéb szempontokra tekintettel állapítja meg.

(3) A Médiatanács és a Hivatal - a (7) bekezdés figyelembevételével - a következő jogkövetkezmények alkalmazására jogosult:

b) bírságot szabhat ki a jogsértővel szemben az alábbi összeghatárok szerint:

bc) országosan terjesztett napilap esetében a bírság összege huszonötmillió forintig,

bf) internetes sajtótermék esetében a bírság összege huszonötmillió forintig terjedhet (...)

c) a jogsértőt kötelezheti közleménynek vagy a határozatnak a jogsértő internetes honlapjának nyitóoldalán, sajtótermékben vagy megjelölt műsorszámban történő közzétételére a határozatban meghatározott módon és ideig.”

Az érdeksérelemt szenvedettek száma nem állapítható meg pontosan, mivel – tekintettel arra, hogy a rendelkezés elsődleges célja a demokratikus nyilvánosság védelme – az érdeksérelem potenciálisan kiterjed mindenkire, aki a demokratikus nyilvánosságban részt vesz, azt figyelemmel kíséri, illetve ténylegesen kiterjed közülük azokra, akik a vizsgált médiatartalmat olvasták, azzal akár közvetve találkoztak a nyilvánosság különböző fórumain. Szintén nem állapítható meg pontosan az, hogy az Smtv. 17. §-a által szintén védelemben részesített közösség hány tagból áll. Ugyanakkor, tekintettel a nyomtatott és az online megjelenésre is, egyértelműen megállapítható – mind a nyilvánosság, mind az adott közösség vonatkozásában – az, hogy az érdeksérelemt szenvedettek száma kiemelten magas. A nyomtatott napilap – és természetesen az internetes sajtótermék is – országos elérésű, amely körülmény szintén a jogsértés súlyát növeli.

A jogsértés folyamatossága és időtartama elsődlegesen az internetes sajtótermék vonatkozásában értékelhető, hiszen az eljárás tárgyát képező írás 2013. január 5. óta folyamatosan elérhető.

Az Mttv. 187. § (2) bekezdése szerinti mérlegelési szempontok közül a jogsértéssel elért vagyoni előny, a jogsértéssel okozott vagyoni kár, a jogsértés piacra gyakorolt hatása a jogsértés jellegére figyelemmel, valamint a jogsértés ismételtsége – az Mttv. 187. § (4) bekezdés szerinti definícióra tekintettel – nem értékelhető. A jogsértéssel okozott – nem vagyoni jellegű, a demokratikus nyilvánosságban résztvevőket, illetve a megtámadott közösséget ért – kár szempontja a fentiekben értékelésre került.

A hatóság az egyedi ügyben értékelhető egyéb szempontot a tényállás tisztázása során nem tárt fel.

A fentiekre figyelemmel a Médiatanács az Mttv. 186. § (3) bekezdése, valamint a 187. § (3) bekezdés bc) és bf) alpontja alapján megtiltotta a jogsértő magatartást, valamint bírság kiszabása mellett döntött. Az Mttv. 187. § (3) bekezdés bc) és bf) alpontja alapján a Médiatanács huszonötmillió forintig terjedő összegű bírság kiszabására jogosult.

Az Smtv. 17. § (1)-(2) bekezdései vonatkozásában a jogsértés ismételtsége nem állapítható meg, az Mttv. 185. § (2) bekezdése a szankciónak a jogsértés súlyához igazodó meghatározása mellett a hátrányos jogkövetkezménynek az elérni kívánt célhoz, vagyis jelen esetben az ismételt jogsértés elkövetésének megakadályozásához képest arányos, és a későbbi esetleges jogsértések alkalmával alkalmazandó fokozatosság elvét is szem előtt tartó szankció kiszabását írja elő.

Erre tekintettel a Médiatanács a nyomtatott sajtótermékben megvalósult jogsértések vonatkozásában százezer forint (a gyűlöletkeltés tilalma tekintetében hetvenötezer forint, a kirekesztés tilalma miatt pedig huszonötezer forint), míg az internetes sajtótermékben megvalósult jogsértések vonatkozásában százötvenezer forint (a gyűlöletkeltés tilalma tekintetében százezer forint, a kirekesztés tilalma miatt pedig ötvenezer forint), összesen tehát kétszázötvenezer forint bírság megfizetésére kötelezte a Médiatartalom-szolgáltatót (ami összességében a maximum bírságösszeg 0,25%-a).

Az internetes közzététel súlyosabb szankcionálását azon körülmény indokolja, hogy a jogsértő tartalom a megjelenéstől (2013. január 5.) folyamatosan, jelen határozat meghozatalakor is elérhető. A gyűlöletkeltés tilalmának sérelme a kirekesztés tilalmát előíró rendelkezés megsértésénél súlyosabbnak minősül, ezért ennek értékelése alapján a Médiatanács a fentiekben rögzített összegű bírságokat szabta ki az egyes médiatartalom-szolgáltatásokban megvalósult jogsértések tekintetében.

A Médiatanács külön tekintettel volt arra, hogy egy esetleges újabb jogsértés esetén alkalmazandó szankció esetén érvényesülhessen a fokozatosság elve, azaz az ismétléssel járó növekvő progresszivitás és a szankcionálás kiszámíthatósága, előreláthatósága.

A vizsgált médiatartalom kárt okozott a demokratikus nyilvánosságban, ezért indokolt a határozatról a nyilvánosságot minél szélesebb körben tájékoztatni. Ennek leghatékonyabb formája az, ha a határozatról maga a Médiatartalom-szolgáltató ad tájékoztatást. Mindezek alapján a Médiatanács az Mttv. 187. § (3) bekezdés c) pontja szerinti szankció kiszabását is indokoltnak találta.

A Médiatanács tehát az Mttv. 182. § c) pontjában foglalt hatáskörében a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, azaz az Mttv. 187. § (3) bekezdés bc), bf) alpontja alapján 250.000,- Ft összegű bírság megfizetésére kötelezte a Médiatartalom-szolgáltatót, az Mttv. 186. § (3) bekezdés alapján a jogsértő magatartás tanúsítását megtiltotta, valamint a 187. § (3) bekezdés c) pontja alapján kötelezte a Médiatartalom-szolgáltatót a jogsértést megvalósító internetes sajtóterméke honlapjának nyitóoldalán (úgy, hogy a honlap megnyitásakor a teljes információ olvasható legyen) a rendelkező részben foglalt közlemény közzétételére, jelen határozat jogerőre emelkedésétől számított három napon belül, a közzétételtől számított hét napig terjedő időszakban folyamatosan.

Jelen határozattal kiszabott bírság az Mttv. 134. § (13) bekezdése alapján adók módjára behajtandó köztartozásnak minősül.

A hatósági eljárás során a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 153. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés szerinti eljárási költség nem merült fel.

A jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ket. 72. § (1) bekezdés da) pontján, 100. § (1) bekezdés a) pontján, 100. § (2) bekezdésén, 109. § (1) bekezdésén, az Mttv. 163. § (1) és (3) bekezdésén, valamint a 164. §-on alapul. A tárgyalás tartására vonatkozó tájékoztatás a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 338. § (1)-(2) bekezdésein alapul.

Budapest, 2013. május 8.

a Médiatanács nevében

dr. Auer János
soros elnök tisztséget ellátó tag

dr. Kollarik Tamás
hitelesítő tag